

Startnotitie duurzaamheidsagenda

Inhoudelijk kader

Aanleiding

Bijna dagelijks domineren klimaatverandering, duurzaamheid en energietransitie het nieuws. De afgelopen jaren heeft op dit vlak een kentering plaatsgevonden. Het besef groeit dat verandering (transitie) noodzakelijk is, om de effecten van klimaatverandering (opwarming van de aarde en stijging van de zeespiegel) te beperken. Mondiale, Europese en landelijke ontwikkelingen, akkoorden en doelstellingen volgen elkaar in hoog tempo op. Om hierop in te spelen, stellen we voor Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen, een gezamenlijke duurzaamheidsagenda op. Met deze startnotitie willen we de aanpak voor de uitwerking van de duurzaamheidsagenda vastleggen

Ontwikkelingen van mondiaal tot lokaal niveau

Om de effecten van klimaatverandering te reduceren is in 2015 het Klimaatakkoord van Parijs gesloten. Met dit klimaatverdrag hebben 195 landen ervoor getekend om de mondiale temperatuurstijging tot ruim onder 2 graden Celsius te beperken, en daarbij te streven naar een verdere beperking van de opwarming tot maximaal 1,5 graad Celsius. Ook Nederland heeft zich hieraan gecommitteerd. De uitwerking van dit akkoord betekent voor Nederland dat in 2030 49% broeikasgasreductie (CO₂ reductie) ten opzichte van 1990 moet worden bereikt en in 2050 95%. Deze doelstellingen zijn opgenomen in de Klimaatwet die door de Tweede Kamer in december 2018 is aangenomen.

Het kabinet heeft besloten dat de winning van aardgas in Groningen wordt afgebouwd en per 2030 stopt. Iedere gemeente dient, volgens het nog vast te stellen landelijke Klimaatakkoord, uiterlijk in 2021, na een zorgvuldig proces met bewoners en gebouwdeigenaren, een transitievisie warmte vast te stellen. Deze visie dient op wijkniveau plannen te bevatten voor een alternatieve energievoorziening. Inmiddels worden geen aardgasaansluitingen meer aangelegd bij nieuwbouw van woningen wanneer na 1 juli 2018 de omgevingsvergunning is aangevraagd.

Het nog vast te stellen Klimaatakkoord verlangt een Regionale Energiestrategie (RES). In de RES wordt beschreven welke maatregelen in de regio nodig zijn om de transitie te laten slagen. In Friesland is daar al een voorschot opgenomen met de in 2017 tot stand gekomen Friese Energie Strategie (FES). Met de FES is op hoofdlijnen in kaart gebracht hoe Friesland haar energieconsumptie kan verduurzamen om in 2050 energieneutraal te zijn. De op te stellen RES gaat nog een stap verder en vertaalt deze ambitie in nog concretere maatregelen (met een focus op de gebouwde omgeving en elektriciteit). Met de RES dient elke regio een bijdrage te leveren aan de landelijke doelstelling.

Onze gemeenten hebben zich gecommitteerd aan de ambitie van Agenda Netwerk Noordoost Fryslân (ANNO) om in 2025 40% van de energie duurzaam op te wekken. Om invulling te geven aan deze ambitie, bevat het Uitvoeringsprogramma 2017-2020 een breed scala aan projecten. In ANNO-verband wordt momenteel ook gewerkt aan een overzichtskaart dat tevens dient als nulmeting van de biodiversiteit in Noordoost Fryslân. Er wordt een gezamenlijk plan opgesteld met als doel om de biodiversiteit te herstellen dan wel te verhogen.

Naast de noodzaak van reductie van de uitstoot van broeikasgassen zijn zelfredzaamheid, onafhankelijkheid op het gebied van energie en werkgelegenheid andere belangrijke drijfveren achter verduurzaming.

Ambities en bestaand beleid Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen

Ambitie Tytsjerksteradiel

Al vanaf 2008 heeft Tytsjerksteradiel haar eigen duurzaamheidsbeleid "It kin oars, it moat oars". Na een evaluatie is in 2017 "It kin oars, it moat oars" 2.0 vastgesteld. En eind 2017 heeft de raad gekozen voor een energieneutraal, circulair en gasloos Tytsjerksteradiel in 2050. Deze ambitie sluit aan bij de Friese Energiestrategie (FES) waarmee de raad heeft ingestemd. In het coalitieakkoord 2018-2022 "Duorsum oparbeidzje" is de gemeentelijke ambitie benoemd. De gemeente wil voorloper zijn, in de top staan van de meest duurzame gemeenten en in 2040 energieneutraal zijn.

Hiervoor wil de gemeente samen met de inwoners een duurzaamheidsagenda opstellen waarin o.a. energieopwekking, water, duurzame mobiliteit, voorkomen van versterking, verduurzaming van maatschappelijk vastgoed, biodiversiteit en deeleconomie aan de orde komen. Voor het opstellen van deze duurzaamheidsagenda wil de gemeente een nulmeting uitvoeren (deze nulmeting zal onderdeel uitmaken van de duurzaamheidsagenda). Bovendien wil de gemeente duurzame mobiliteit bevorderen en een voorbeeldfunctie vervullen in circulair denken en doen. Met het op te stellen grondstoffenbeleidsplan wil de gemeente invulling geven aan het beperken van afvalstoffen en het beter scheiden van afvalstromen. In het nieuw op te stellen verbeterd Gemeentelijk Riolerings Plan (vGRP) zal klimaatverandering en klimaatadaptatie (en de bewustwording daarvan) een grote rol gaan spelen. In 2019 wordt gestart met het opstellen van een nieuw vGRP en de planning is om deze eind 2019 vast te laten stellen door de raad.

Moties en toezeggingen Tytsjerksteradiel

Door de raad is een aantal moties ingediend die uitgewerkt worden in de op te stellen duurzaamheidsagenda. Het aardgasvrij bouwen zal voor een ieder haalbaar en betaalbaar moeten blijven. Dit gegeven heeft de nadrukkelijke aandacht. Nu zeker al binnen de proeftuin Aardgasvrij Garyp. Hier wordt gezocht naar een financieringsinstrument zodat iedere inwoner in staat wordt gesteld om de woning aardgasvrij te maken. Doelstelling hierbij is dat de woonlasten gelijk blijven. Bij de nog op te stellen transitievisie warmte is dit ook een belangrijk onderdeel van het plan.

De raad heeft gevraagd om aan te sluiten bij operatie Steenbreek. In de duurzaamheidsagenda en de op te stellen vGRP zal onderzocht worden of hierbij aangesloten kan worden. De benodigde extra middelen en formatie wordt inzichtelijk gemaakt en aan de raad voorgelegd.

Door de raad is gevraagd om jaarlijks de energie- en waterverbruiken en de productie van duurzame energie van de gemeentelijke organisatie te publiceren. Ook wordt gevraagd om het brandstofverbruik van het eigen wagenpark inzichtelijk te maken. Naast inzicht in de energieverbruiken vraagt de raad ook op welke wijze de energieverbruiken voor de komende jaren verlaagd kan worden. In de op te stellen duurzaamheidsagenda zal dit verder worden uitgewerkt.

Aan de raad is toegezegd dat er beleid wordt ontwikkeld op het vraagstuk van het kappen van bomen vanwege schaduwwerking op zonnepanelen. Dit in relatie tot de duurzaamheidsdoelstellingen.

Bestaand beleid Tytsjerksteradiel

De gemeente is al actief in het leveren van haar bijdrage in de transitie naar duurzame energie. Met het gemeentelijk beleid "It kin oars, it moat oars" 2.0, Uitvoeringsprogramma 2017-2020 in Noordoost Fryslân en binnen de Stadsregio is al een aantal duurzaamheidsprojecten uitgevoerd of in uitvoering. Ook op andere duurzame beleidsterreinen (bijvoorbeeld ten aanzien van biodiversiteit) worden projecten uitgevoerd.

Proeftuin Aardgasvrij Garyp

In Tytsjerksteradiel zijn veel duurzame dorpsinitiatieven, zo zijn bijvoorbeeld Trynergie en de Enerzjy Koöperaasje Garyp opgericht. Met het dorp Garyp neemt de gemeente deel aan de regeling proeftuin aardgasvrije wijken van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Door uitvoering te geven aan het uitvoeringsplan "aardgasvrij Garyp" streven we ernaar dat eind 2023 ongeveer 80% -90% van de woningen in Garyp van het aardgas zijn afgesloten. Met dit project wordt (landelijk) ervaring opgedaan hoe in de praktijk invulling kan worden gegeven aan de uitvoering van de nog op te stellen transitievisie warmte. Met de uitvoering van dit project wordt tevens invulling gegeven aan de genoemde duurzaamheidsambities.

Ambitie Achtkarspelen

In het coalitieakkoord 2018-2022 "Mei-inoar trochpakke!" staat omschreven dat duurzaamheid de basis is van al ons handelen. Daarbij is de uitdaging benoemd om zo snel mogelijk energieneutraal te zijn en te werken aan duurzaamheid. De gemeente vindt het van groot belang dat er op termijn geen beroep meer wordt gedaan op fossiele brandstoffen. Duurzame initiatieven vanuit de samenleving wil de gemeente faciliteren en stimuleren. De gemeente wil een voorbeeldfunctie vervullen als het gaat om energietransitie en circulaire economie.

Moties en toezeggingen Achtkarspelen

De gemeenteraad heeft in 2018 een plan van aanpak op het gebied van duurzaamheid verzocht, met voorliggende startnotitie wordt hieraan invulling gegeven.

Daarnaast heeft de raad het college opgeroepen om bij de provinciale overheid aandacht te vragen om in de gemeente de plaatsing van kleine windmolens (mashoogte ca.15m) mogelijk te maken. Hiertoe is een brief opgesteld gericht aan Gedeputeerde Staten, deze brief wordt ook naar alle Friese gemeenten verzonden. Vanuit de raad ligt er ook het verzoek om de mogelijkheden voor verticale windmolens te onderzoeken, in de duurzaamheidsagenda zal dit worden uitgewerkt.

Verder is gevraagd om een reactie op de oproep met betrekking tot mogelijkheden voor extra zonnepanelen en zonneboilers op gemeentelijke gebouwen. Vooruitlopend de duurzaamheidsagenda komt er een notitie in reactie op deze oproep.

Ook bestaat de wens om Fairtrade gemeente te worden. Daarvoor zal een separaat voorstel aan de raad worden voorgelegd.

Bestaand beleid Achtkarspelen

Met de duurzaamheidsnota "Achtkarspelen Duorsum en Belutsen" is het gemeentelijk duurzaamheidsbeleid voor de periode 2014-2018 omschreven. In voorliggende startnotitie is de aanpak omschreven om te komen tot nieuw beleid. Vanuit gemeentelijk beleid en het regionale uitvoeringsprogramma zijn binnen Achtkarspelen verschillende duurzaamheidsprojecten uitgevoerd of in uitvoering.

Energiecoöperaties Achtkarspelen

Binnen gemeente Achtkarspelen zijn onder andere de Energiecoöperatie Buitenpost en Enerzjy Koöperaasje de Harkema actief. Samen met de Enerzjy Koöperaasje de Harkema en diverse andere partijen, is een ambitieus voor energiebesparing ontwikkeld om bewoners op verschillende manieren te ontzorgen via het zogeheten energiebespaarabonnement. Voor een nog op te richten gebiedsfonds (onderdeel van de realisatie van de Sinnegreide Achtkarspelen) ziet de gemeente onder andere een rol weggelegd voor energiecoöperaties. Het gebiedsfonds moet er aan bijdragen dat bestaande activiteiten en ook nieuwe initiatieven op het gebied van duurzaamheid en energietransitie worden ondersteund en verder worden uitgebouwd.

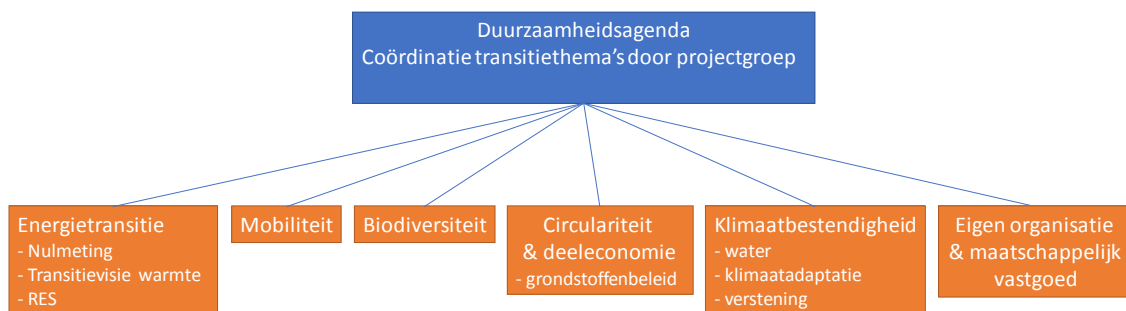
Doelstelling en kwaliteit van het resultaat

Deze startnotitie omschrijft de wijze waarop toegewerkt gaat worden naar een energieneutraal Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen in 2040 en waarbij centraal staat welke inzet de gemeente hiervoor pleegt te doen op korte termijn (tot 2022), middellange termijn (tot 2030) en de lange termijn (tot 2040). Daartoe wil het college de duurzaamheidsagenda tot stand laten komen die begin 2020 wordt opgeleverd. Op een aantal onderdelen zal in de duurzaamheidsagenda sprake zijn van concrete actiepunten. Maar op onderdelen zal er ook sprake zijn van een procesomschrijving met vervolg. Met de duurzaamheidsagenda wil de gemeente ook voldoen aan de wettelijke opgave met betrekking tot de energietransitie. Als voorloper op het gebied van duurzaamheid, lopen we als gemeenten zekere (juridische en financiële) risico's die niet altijd voorzienbaar zijn.

Zoals bestuurlijk is afgesproken werken de beiden gemeenten samen, tenzij... De duurzaamheidsagenda wordt opgesteld voor beide gemeenten om zo bij te dragen aan meer effectiviteit en efficiency van het beleid. Van essentiële betekenis in het komende proces is proberen inzichtelijk te maken of en op welke wijze de ambitieuze doelen kunnen worden gehaald. Het beleid moet om die reden SMART worden geformuleerd, waarin acceptatie en realisme misschien wel de belangrijkste elementen zijn. De maatschappelijke discussie over het Klimaatakkoord onderstreept het belang hiervan.

Resultaat en afbakening

In de duurzaamheidsagenda zijn diverse thema's te onderscheiden, namelijk: energietransitie, mobiliteit, biodiversiteit, circulariteit, klimaatbestendigheid en eigen organisatie & maatschappelijk vastgoed. Een heldere afbakening is gewenst. Binnen de thema's, zoals weergegeven in onderstaande afbeelding, worden in de duurzaamheidsagenda ambities en doelstellingen benoemd. Voor het thema energietransitie wordt een verdere uitwerking gemaakt. Voor de overige thema's worden ambities bepaald en waar mogelijk wordt voor de korte termijn een uitvoeringsprogramma opgesteld. Enkele onderwerpen brengen opgaven met zich mee die om uitwerking vragen in andere beleidsdocumenten. Bijvoorbeeld het te ontwikkelen grondstoffenbeleidsplan, het vGRP en circulariteit.

Figuur: thema's duurzaamheidsagenda.

Aanpak en planning

We streven ernaar om in het eerste kwartaal van 2020 de duurzaamheidsagenda aan de raad voor te leggen.

Onderstaande wordt ingegaan op de op te leveren producten en het proces om tot een duurzaamheidsagenda te komen.

Producten

De volgende producten met betrekking tot energietransitie en duurzaamheidsagenda worden uitgewerkt:

1. Transitievisie warmte
2. Nulmeting
3. Regionale energiestrategie (RES)

Ad. 1. Transitievisie warmte:

Het nog vast te stellen (landelijke) Klimaatakkoord vraagt van gemeenten om uiterlijk 2021 een transitievisie warmte, na een zorgvuldig proces met bewoners en gebouw eigenaren, vast te stellen. In de transitievisie warmte wordt per dorp of wijk een uitvoeringsplan bepaald over wanneer en op welke manier het betreffende dorp aardgasvrij gaat worden (en wordt voorzien van een alternatieve (energie-)infrastructuur). Dit biedt het kader waarbinnen gebouw eigenaren, netbeheerders, warmtebedrijven, gemeente en andere partijen investeringsbeslissingen nemen. Met deze startnotitie wordt voorgesteld om een start te maken met het opstellen van de transitievisie warmte. De processen om te komen tot een duurzaamheidsagenda en transitievisie warmte starten daarmee gelijktijdig. Dit mede gezien de omvang van de opgave en de beperkte tijd om tot een vaststelling van een transitievisie warmte te komen. De mogelijkheden om in ANNO-verband de transitievisie warmte op te stellen worden onderzocht.

Ad. 2 Nulmeting:

Bij het opstellen van de duurzaamheidsagenda wordt begonnen met een nulmeting van energieverbruik, -opwekking en mate van duurzame mobiliteit. Voor het realiseren van de ambitie om energieneutraal te zijn in 2040 is het noodzakelijk om de gegevens over energieverbruik van inwoners, bedrijven, maatschappelijk vastgoed en overig verbruik (denk aan rioolgemalen, openbare verlichting e.d.) inzichtelijk te hebben als het gaat over onder meer gasverbruik en elektriciteitsverbruik. Deze gegevens kunnen onder andere in beeld worden gebracht via netbeheerders Alliander en Stedin.

Omdat één van de belangrijkste doelstellingen het terugbrengen van het aardgasverbruik is, levert inzicht in het huidige verbruik van aardgas bruikbare

informatie op, om te monitoren. De informatie over het verbruik van elektriciteit is ingewikkelder te interpreteren. De verwachting is dat het elektriciteitsverbruik door de transitie sterk toeneemt. Het wordt nog ingewikkelder als er alternatieven komen voor aardgas, waarbij gebruik kan worden gemaakt van de bestaande gasinfrastructuur (bijv. waterstof).

Ad. 3 Regionale energiestrategie (RES)

Het nog vast te stellen (landelijke) Klimaatakkoord verlangt een Regionale Energiestrategie (RES). In de RES komt te staan welke maatregelen in de regio nodig zijn om de transitie te laten slagen. In Friesland is daar al een voorschot op genomen met de in 2017 tot stand gekomen Friese Energie Strategie (FES). Met de FES is op hoofdlijnen in kaart gebracht hoe Friesland haar energieconsumptie kan verduurzamen om in 2050 energieneutraal te zijn. De op te stellen RES gaat nog een stap verder en vertaalt deze ambitie in nog concretere maatregelen (met een focus op de gebouwde omgeving en elektriciteit). Met de RES dient elke regio een bijdrage te leveren aan de landelijke taakstelling.

Met de RES werken regionale partijen samen, om te komen tot keuzes voor gebieden, voor projecten, en voor de implementatie en uitvoering van die projecten. Het gaat om gezamenlijk gedragen keuzes van provincie, waterschappen, gemeenten, netbeheerders, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en burgerinitiatieven. Begin 2019 levert de Friese werkgroep Regionale Energiestrategie een startnotitie op met daarin een beschrijving van wat nodig is voor het opstellen van de RES en een verzoek voor een bijdrage in mensen en (financiële) middelen.

Proces

Het proces om te komen tot een duurzaamheidsagenda:

- A. Betrokken raad
- B. Participatie
- C. Organisatie
- D. Afstemmen met project invoering Omgevingsvisie

Ad. A. Betrokken raad:

De raad kan – binnen haar kaderstellende en controlerende rol van het gemeentebestuur - een eigen positie kiezen om nauw betrokken te zijn bij de transitieopgave. De raadsleden worden betrokken bij de organisatie van diverse bijeenkomsten om de samenleving bij dit proces te betrekken. Hierover vindt afstemming plaats met de griffie en de agendacommissie. We stellen voor om voor beide gemeenten een raadswerkgroep duurzaamheid in te stellen.

De gemeenteraad heeft uiteindelijk voor het nemen van besluiten een eigen verantwoordelijkheid en onafhankelijke rol.

Ad B. Participatie:

Vanuit de samenleving bestaat behoefte aan gemeentelijke inzet op duurzaamheid en energietransitie. Bijvoorbeeld ter ondersteuning van initiatieven (bijvoorbeeld energiecoöperaties) en voor het beantwoorden van vragen van inwoners en ondernemers.

De gemeente wil dan ook graag met hen in gesprek om de duurzaamheidsagenda van de gemeente vorm te geven (onder andere via dorpsbelangen, ondernemersverenigingen en de lokale energiecoöperaties). Daarnaast zijn bedrijven (ook specifiek agrariërs), partners (onder andere de netbeheerders) en andere belanghebbenden belangrijke gesprekspartners voor de totstandkoming van de duurzaamheidsagenda. Tevens wordt de link gelegd met de regiodeal. Hierbij kan

gedacht aan de Bouwcampus waar duurzaam bouwen één van de speerpunten is. Naast het inventariseren en vormgeven van de eigen agenda om als gemeentelijke organisatie zelf energieneutraal te worden, wordt ook nadrukkelijk samen met inwoners, bedrijven en partners in gesprek gegaan om tot een energieneutrale gemeente te komen.

De wijze waarop inwonersconsultatie plaatsvindt (bijvoorbeeld, een burgertop, enquête, bijeenkomsten, etc.) wordt geconcretiseerd bij de uitvraag voor het opstellen van de transitievisie warmte. Want ook voor de transitievisie warmte worden inwoners actief benaderd. De informatie die we hierbij ophalen wordt zowel benut bij het ontwikkelen van de duurzaamheidsagenda als bij de transitievisie warmte.

De discussie rondom het klimaatakkoord, maakt duidelijk dat het van het grootste belang is dat de burgers en instellingen goed worden voorgelicht en 'meegenomen' in het proces. En dat zij vooral duidelijk inzicht krijgen in de impact en de kosten die onvermijdelijk zijn voor de energietransitie en andere duurzaamheidsmaatregelen. Slaagt dit onvoldoende dan vervalt het draagvlak en worden doelen niet gehaald.

Ad. C. Organisatie:

Duurzaamheid is een integraal en veelomvattend onderwerp. In de duurzaamheidsagenda worden op een aantal onderwerpen ambities geformuleerd. Tevens zijn er raakvlakken en overlappingen met andere beleidsvelden zoals afval en grondstoffenbeleid, klimaatbestendigheid, vGRP, biodiversiteit en wegen en verkeer. De beleidsambtenaren van de verschillende beleidsvelden zijn bij het gehele proces betrokken, dit vanwege de noodzakelijke inbreng van kennis en afstemming. Voor het vormgeven van de duurzaamheidsagenda wordt dan ook een projectteam ingericht. Een extern aan te trekken adviseur (adviesbureau) zal met het team inhoud geven aan de duurzaamheidsagenda. Dit vanwege de beperkte beschikbare ambtelijke capaciteit in relatie tot de complexe materie. Dit team zal in het voorjaar van 2019 starten.

Ad D. Afstemmen met project invoering Omgevingswet:

De twee trajecten staan niet los van elkaar. Bij het opstellen van de duurzaamheidsagenda dienen de ruimtelijke afwegingen te worden betrokken bij de omgevingsvisie.

Procedureel kader

Communicatie

Communicatie speelt een belangrijke rol in de realisatie van de duurzaamheidsambities. Juist door zichtbaar te maken wat er gebeurt, kunnen nieuwe initiatieven ontstaan. Belangrijk is om het gesprek aan te gaan en te luisteren naar wat er leeft en speelt. Door te verbinden en aan te haken kunnen we draagvlak creëren en activiteiten verder brengen. Daarnaast is een actieve rol in voorlichting en promotie over landelijke, provinciale en gemeentelijke, regelingen van belang om tegemoet te komen aan de gemeentelijk duurzaamheidsambities.

Tijdspad

Start met opstellen transitievisie warmte: opdracht verstrekken aan externe partij	2 ^e kwartaal 2019
Uitvoeren nulmeting: opdracht verstrekken aan externe partij	2 ^e kwartaal 2019
Inrichten projectteam	2 ^e kwartaal 2019

Burgerparticipatie: inwoners, bedrijven en andere partners bij proces betrekken, in overleg met de griffie, agendacommissie en de nog in te stellen raads werkgroep duurzaamheid	3 ^e t/m 4 ^e kwartaal 2019
Raads werkgroep bij proces betrekken	2 ^e t/m 4 ^e kwartaal 2019
Behandeling Raad	1 ^e kwartaal 2020

Financieel kader

Voor het opstellen van een transitievisie warmte zal een adviesbureau worden gevraagd. De totale kosten worden geschat op € 75.000,-.

Daarnaast wordt er een projectteam samengesteld die voor het merendeel uit medewerkers vanuit de gemeentelijke organisatie bestaat. Een extern adviseur zal worden aangetrokken om dit proces te leiden en inhoudelijk te adviseren. De kosten voor het opstellen van een nulmeting en de duurzaamheidsagenda worden geschat op € 75.000,-.

De kosten voor de beleidsvorming worden op 50/50 basis verdeeld tussen beide gemeenten.

Dit leidt tot het volgende overzicht:

<i>kosten:</i>	totaal	Achtkarspelen	Tytsjerksteradiel
transitievisie warmte	75.000	37.500	37.500
nulmeting en duurzaamheidsagenda	<u>75.000</u>	<u>37.500</u>	<u>37.500</u>
Totaal	150.000	75.000	75.000
<i>dekking:</i>			
Duurzaamheid energietransitie		65.000	
Duurzaamheid (werkbudget)		20.000	20.000
Duurzaamheid energieplan			115.000
<i>surplus:</i>		10.000	60.000

In beide gemeenten is er dekking voor de kosten geregeld via de Kadernota 2019-2022. Het budget in Achtkarspelen voor “duurzaamheid energietransitie” is incidenteel vastgesteld voor 2019, daarnaast wordt gedeeltelijk aanspraak gemaakt op het structurele (werkbudget) voor duurzaamheid. Het incidentele budget is in de programmabegroting 2019 van Achtkarspelen is €70.000,-, hiervan is €65.000,- voor duurzaamheid en energietransitie en €5.000,- voor aan duurzaamheidsleningen gerelateerde activiteiten. Op de eerder genoemde €65.000,- wordt met voorliggend plan volledig aanspraak gemaakt. Daarnaast wordt €10.000,- ingezet van het (jaarlijkse) structurele werkbudget (totaal €20.000,-) voor duurzaamheid. In Tytsjerksteradiel bestaat het budget uit €65.000,- incidentele middelen en €50.000,- jaarlijks voor een periode van 4 jaar. De dekking is daarmee voldoende en passend bij de aard van de werkzaamheden: nulmeting en opstellen van een startnotitie duurzaamheidsbeleid.

De mogelijkheden om in ANNO-verband de transitievisie warmte op te stellen worden onderzocht. Hierover moet nog besluitvorming plaatsvinden. Mocht dit leiden tot inzet

van middelen vanuit ANNO dan zal de inzet van gemeentelijke middelen voor de transitievisie warmte mogelijk lager uitvallen dan bovenstaand omschreven. Bovengenoemde surplus is inzetbaar voor andere zaken op het gebied van duurzaamheid. Bijvoorbeeld ter ondersteuning van projecten, initiatieven, onderzoeken, etc. De verwachting is dat komende jaren structureel meer middelen benodigd zijn om invulling te geven aan de gemeentelijke duurzaamheidsambities en om te kunnen voldoen aan regelgeving vanuit het Rijk op het gebied van duurzaamheid.

De benodigde middelen voor uitvoering van de nog op te stellen duurzaamheidsagenda zijn vanzelfsprekend nog niet bekend. Daar waar de uitwerking financiële gevolgen heeft voor de meerjarenraming wordt hierop teruggekomen bij de kadernota dan wel middels een begrotingswijziging. Het mag duidelijk zijn dat naarmate de ambities van de gemeente hoger worden en daarmee ook een zeer actieve en hogere betrokkenheid (personele inzet, inhuur deskundigen, subsidies, promotie, etc.), de kosten van de uitvoering van het beleid zullen toenemen. Het zal dan gaan om substantiële bedragen.